

Az atalánoson jönnek elismert valódi és egészen frissen érkezett

SCHNEEBERGI NÖVÉNY-ALLOP

mell- s tüdőbetegek számára.

továbbá: rekedtség, nátház, ingerköhögés, mellszorongás, elnyálkásodás, torokgyulladások s nehéz légzés ellen, — mindenkor friss minőségben kapható: **PESTEN:** Török József gyógyszerész urnát a király-utczában, — dr. Wagner D. gyógyszerésznél a väzi-utczán, — Thalmayer A. és társa. — Oszetzky J. — Schirk J., — és Gerhardt A. urnáknál.

BUDÁN: Schwarzmeyer J. gyógyszerész urnál.

Aradon: Probst F. J.

Assódon: Sperlagh J. gy.

Bajan: Klenaut J.

Brassóban: Gyertyányi Fa-bick és Jekelius J. gy.

Battonyan: Bigonio K.

Belgradon: Nicolaovics test.

Beszterczen: Dietrich és Fleischer.

Bonyhadon: Kramolin J. gy.

Brassóban: Fabick Ed.

Csáktornyan: Kárász A.

Csütön: Borsay F. gysz.

Debreczenben: Göltl N. gy.

Deesen: Krémer S.

Deffán: Braumüller J. gy.

Devecserben: Hoffmann B.

Eszéken: Kawlowicz gysz.

Eperjesen: Zsembery Ign.

Ereklényar: Conleigner Ign.

Egerben: Wessely gysz.

Eszéken: Thürner Jai és Dessáthy gyógyszer.

Győrött: Brunner F.

Gyulán: Lukács gysz.

Házfeld: Hagelschmidt V.

Hátszegben: Mátyus B. gysz.

Ipolyacson: Mikulási T.

Jánosahán: Kuna gysz.

Jolsván: Maléter gysz.

Kapostvárt: Schröder J. gy.

Kőszegen: Balogh gysz.

Károlyvárt: Benich J.

Kis-Mártónban: Kodolányi gysz. és Spatay A.

Kassán: Eschwig E.

Kesmark: Genersich C. és A.

Keskenyében: Papp M.

Karlsruheben: Weber A. gy.

Károlyfehérvárt: Fischer Ed. gyógyszer.

Kolozsvárt: Megay M. C.

Körmöczön: Draskóczy gy.

Károlyfehérvár: Fischer E.

Kubinban: Stojanovics.

Kun-Sz.-Miklós: Stois A.

Lugoson: Arnold J.

Mosonban: Franter J. gysz.

Miskolczon: Spuller J.

Mitrovicz: Krestonoshics A.

Mohaes: Pyrker Gyula gy.

Marosvásárhely: Jenev gy.

Munkácson: Gröttler L.

Mohaacson: Kögel D.

Nagybányán: Horacek J.

Nezsdierben: Fuchs J.

Nyitra: dr. Lány E.

Nyiregyháza: Honsch Ede gysz.

Nagy-Becskereken: Nedelkovic és Haidegger.

Nagy-Kanizsan: Welisch és Lovack gysz.

Nagy-Károly: Schäberl C.

Nagykikinda: Komka A. J.

Nagyváradon: Janky A.

Nagyszombatban: Pantot-schek R. gyógyszer.

Orosahán: Vangyel M.

Pancsován: Graf gysz.

Pécsért: Kunz Nándor.

Poszagan: Balogh gysz.

Putnokon: Szepessy gysz.

Pozsonyban: Schneberger és Dussil gysz.

Rosnyón: Posch J. gysz.

Rimaszombat: Hamaliárgy.

Ruman: Milutinovics S.

Rákason: Boromi K. gysz.

Szászváros: Sándor R. gy.

Szabadszék: Hofbauer I. gy.

Sz. Sz.-Györgyön: Ötvös P. gysz.

Sopron: Voga és Rupp-recht.

S.-A.-Ujhelyen: Deutsch J.

Sasvár: Mücke A. gy.

Szegesvár: Misesbacher J.

Serajevóban: Gyulek N.G.

Sziszeken: Kubányi F.

Szombathelyen: Mitter-mayer gysz.

Székesfehérvár: Say R. gysz.

Siklóson: Nyers S. gysz.

Szathmaron: Jurcsok D.

Szent-Miklóson: Haluscka P. gysz.

Szarvason: Réthy V.

Szentesen: Eisendorfer G. gy.

S. Prohaszka Gyula.

Temesvár: Kraul és Both gysz.

Tokajban: Krötzer A. gy.

Tordán: Welits és Wolf.

Tatan: Nierit F. gysz.

Török-Szent-Miklós: Pilloz M.

Trencsenben: Simon A. gy.

Ungvárt: Telendy gysz. és öz. Benesch P.

Ujvidéken: Schreiber F.

Varannón: Elizár gysz.

Veszprém: Fremmel.

Vácson: Tragor A.

Varazsdon: Halter gysz.

Verseczen: Herzog gysz.

Zimony: Ivánovics és fia.

Zalatnan: Mégay Gyula.

Zombor: Stein fia Márk.

Zsombokörét: Neumann M.

Zentan: Waits testvéreknd.

Egy üveg ára 1 forint 26 krajczár. 902 (2-6)

Ugyanezen bizományos urnáknál kapható:

Legjobbféle

tyukszent-tapasz,

Schmidt cs. kir. főorvostól, egy skatulya ára 28 kr.

Dr. Behr ideg-extractusa.

az idegek erősítésére s a test edzésére ára 70 kr.

Die „Zeitschrift für gerichtliche Medicin, öffentliche Gesundheitspflege und Medicinal-Gesetzgebung“ bringt in Nr. 48 vom 27. November 1866 über „Schneeberts Kräuter-Allop“ Folgendes:

„Der aus Alpenkräutern bereitete „Schneeberts Kräuter-Allop“ des Herrn Apothekers Bittner in Gloggnitz, und Franz Wilhelm, Apotheker in Neunkirchen, ist bei allen katarhalischen und entzündlichen Krankheiten der Respirations-Organen ein vorzügliches Unterstützungsmittel. Er mildert besser als alle anderen Syruparten jeden Reiz im Kehlkopf und wird bei acuter und chronischer Heiserkeit, bei empfindlichen Affectionen der Schlingwerkzeuge, beim Lungen-Katarrh, dem Keuchhusten u. s. w. wegen seiner vorzüglichen einhüllenden, besänftigenden und reizmildernden Eigenschaften mit günstigem Resultate angewendet.“

Főraktár: **BITTNER GYULA** gyógyszerésznél Gloggnitzban.

SZOBA-ÜRSZÉKEK,

vizrel légmentesen záróva (egészen szatagan) 1 darab ára 6 ft., párnázott s lakka bevonva 8 ft., esinos formájú s finoman lakkozva kettős zárral 15 ft. — Ürnyékszék-betettek, melyek használatnál a légvonal s bűz kipárolgása tökéletesen eltávolíthatik; e két tárgyra kizárólag szabadalommal bírok.

Egészen teljes s esinosan felszerelt **angol-ürnyékszék**, víz-rezervoírral, erős horgonyból, porcellán edényvel, szilárd gépezettel, famunkálattal, minden már fennálló ürnyékszékhez alkalmazható, darabja 35 ft., keményfából fényesítve 45 ft. (helyben a felállítás díj nélkül eszközöltetik). — Ezerszeresen megpróbálva, általam feltalált és szabadalmazott.

KEMÉNY-FEDELZETEK,

négyzetűek vagy hengeralakúak, melyek használatnál, a füst, a konyhák s helyiségekben nyomatlanul eltűnik, ára 10 ft.

Nagy választékban kaphatók még nálam **fürdő- s ülökadák** és **zuhany-készülékek**.

Teljes **konyha-felszerelések**, minden kigondolható lemez és ércből. Felvállalok **építészeti munkálatokat**, háztetőzések, továbbá **csövek, ürnyék-tömlők, mosóküvelők** stb. készítését bármennyi ércből, a legelőbb árcért s pontos szolgálat mellett.

Moderateur- s petroleumlámpák a legnagyobb választékban. Nagy készlet a legfinomabb amerikai petroleumból.

Miksits Károly, bádógos-mester.

Raktár: Rózsatér 2. sz. alatt, a városháza mögött. 918 (1-6)

Kiadó-tulajdonos **Heckenast Gusztáv**. — Nyomatott saját nyomdájában Pesten 1870 (egyetem-utca 4-dik szám alatt).

Megjelent és kapható:

Nemzeti nagy képes naptár 1871-re.

Aranynyomatu pompás czimlappal.

Szerkeszti **Áldor Imre.**

Tartalom: Éa nem akarták, hogy színész legyen. Beszély, irta **Tóvölgyi Titusz**. Hippias (Ballada). A honvédszászló alatt, elbeszélés **Milesz Bélától**. Költők és ideálok: Petőfi és Szendrey Julia, Lord Byron és Giuciotioli grófné, Alfieri és Albani grófné, Swift és Stella, 8 képpel. A kalandok földjéről, 8 képpel. Egy világhírű palota (a Louvre Párisban) két képpel. Kirándulás Nizzába, képpel. Egy év története, 18—20 képpel; az év bel- és külföldi jeles mozzanatait érdekes összeállítással beszélve el. Gazdaságiak, adomák, oktatók stb. kimerítő teljes tisztá czimzár, csaknem 4 iv. s. a. t. E rendkívül szép és gazdag tartalmu naptár ezidőn még nagyobb, mint tavaly, midőn „Jóbarát” nevet viselt. — **Ára csak 1 ft.**

Honvéd naptár 1871-re.

Negyedik évfolyam. — Szerkeszti **Áldor Imre.**

Színezett boríték s igen szép czimképpel.

Tartalom: Arczképcsarnok. Dembinszky Henrik, (képpel). Vetter Antal, (képpel). Nagy Sándor, (képpel). Gyulai Pál, (képpel). Hadnagy uram, szebb halál nem érhet. Pál gazda, költemények. Meg kell védeni azt a zászlót; irta **Tóvölgyi Titusz**. Hazajött honvéd. Emlékszórt **Zalától**. A honvédmeház, költemények. Honvédpanteon: A baldokló honvéd. Az aradi honvédek. A kápolnai honvédek. A debreczeni honvédek, (4 képpel). Bem tbnok legszebb napja, (képpel). Bem, Önkéntes dala, Verik már a dobót, költemények. Visszaemlékezés 1849-re, (képpel). Egy fűrés lap a bujdosók történetéből, (képpel). Svájci honvédfiúk, (4 képpel). Honleányokhoz költemény **Sárosy** Gyulától, az ozmán hadsereg, (két képpel). Honvédmozgalmak 1869—70-ben. **Vidas** János arczképpel. A magyar korona államterületének fölöztsáa honvédkerületekre, zászlóalj és lovas századjárásokra. Adomák, vegyesek, katonai tudnivalók stb. — **Ára 60 kr.**

Kossuth naptár 1871-re.

Gyönyörű színezett czimlappal és czimképpel.

Szerkeszti **Honfi Tihamér.**

Tartalom: Kossuth Lajoshoz, költemények 1848. és 1870-ből, pompás arczképpel. Mit ize Kossuth azoknak, a kik hazahívják? Respublika, költemény. **Petőfi** Sándortól, **Petőfi** arczképpel. A legszebb két nap Kossuth életéből, (két képpel). Forradalmi lant vagyis kiadatlan költemények 1849-ből. Revoluczió. Szabadság hangok. A fejedelem. A honúr-lókhöz. Népdal. Kossuth Lajos és családja, (3 képpel). A vándor költemény. Meszlényi Zauszanna, (arczképpel). Nemzeti erekye (kiadatlan levél Kossuthtól). Milyen volt a magyar nép 1848-ban? (két képpel.) Kossuth alkotmányterve a magyar nép számára. Aranymondások Kossuth műveiből. Adomák Kossuthról stb. — **Ára 40 kr.**

A „Nép Zászlója“ naptára 1871-re.

Színezett boríték s nagy czimképpel.

Szerkeszti **Áldor Imre.**

Tartalom: A türelem rózsát terem, költemény. A helyettes, elbeszélés **Milesz Bélától**. Zrinyi Ilona keserve, **Tompa** Mihálytól (képpel). B. Jeszenák János siremléke, (képpel). Rákóczyiné, költemény **Arany** Jánostól. Két bujdosó, (két képpel). Fordul a koczka, költemény. Arczképcsarnok a nép számára: **Csanády** Sándor, (képpel). Szemere Miklós (képpel). Váradi Gábor, (képpel). Történeti emlékkövek: Vatha lázadás (képpel). II. Endre átadja a rendeknek az aranybullát, (képpel.) A szabadság 13 vértanujának nótája. A Martinovics összeesküvés 75-ben, (két képpel). A hazai népeletről: Megérkezés a hidashoz, (képpel). A cseberkészítő oláh, (képpel). A nagy világból: A költözök fecskék, (képpel). Óserdó Braziliában, (képpel). Adomák: Kossuth gyermekei fogságban, stb. A mit a gazdának tudni kell (képpel) stb. — **Ára 40 kr.**

Balpárti népnaptár 1871-re.

Nemzeti szín borítékkal és szép czimképpel.

Szerkeszti **Vasgyuró Tamás.**

Tartalom: Mit kíván Kossuth a magyar néptől? Baloldali kitinóségek: **Madarász** József (képpel). **Tancsics** Mihály (képpel). **Jámor** Pál (képpel). Az éj és a sárka szín. Az örökség. A magyar sereghez, versek. A két század leány, 1849-ből. Az elvesztett leány. Életkép a szabadságharczából. A kit a nép szeret, jelenet Kossuth életéből. A kit a nép átka üldöz (öt képpel). Itt a nyílam, mibe löjöm? vera, **Petőfi**ól. A francziák Böszörményije, (képpel). A veressapkás zászlóalj története. Gf. Batthyány Lajos kivégeztetése, (képpel). Gf. Batthyány utolsó percei. Gf. Batthyány temetése 1849-ben. Orvosi tanácsadó. Egyveleg: A tizenhármak kivégeztetése stb. Adomák stb. — **Ára 50 kr.**

Pest, október 23-án 1870.

Előfizetési feltételek: a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok együtt: Egész évre 10 ft. — Félévre 5 ft. Csúpan Vasárnapi Ujság: Egész évre 6 ft. Fél évre 3 ft. — Csúpan Politikai Ujdonságok: Egész évre 5 ft. — Fél évre 2 ft. 50 kr.

Hirdetési díjak. A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságokat illetőleg: Egy négyzet használt pont sor, vagy annak helye, egyszeri igitással 10 krajczárba; háromsor: vagy többeszeri igitással csak 7 krajczárba számítatik. — Kiadó-hivatalknak számára hirdetmények el fogad Breschen: Oppelitz Alajos, Wollzeile Nr. 22. és Haanensteln és Vogler, Wollzeile Nro. 9. — Bélyeg-díj, külön minden igitás után 30 ujkraczár.

Gambetta.

Csodálatos, mennyire gyarló minden emberi kombináció! Mikor a „gloire“ nemzetére, erre a megtestesült énézetre, egymásután a leglátibb csapások hullottak, mikor az irtózatost istenlátogatások után végre bekövetkezett a sedani ütökzet, mely lerázta a nemzet nyakáról a két évtizedes igát s visszattette sorsát a nemzet kezébe, mikor Párisban kikáltották a köztársaságot s a nemzet leghivebb fiai ragadták kezükbe az ország jövőjének ügyét: akkor egész Európa azon meggyőződést táplálta, hogy megérkezett az idő, mikor Franciaország vérazott göröngyeiből óriások, hősök fognak teremni. Franciaország már nem egyszer felmutatott ehhez hasonlót, lett Mazarinja, Richelieuje, Louvoisja, Colbertje, Siéyesje, Dantonja, Robespierreje, I. Napoleonja, és lett mindegyik akkor, a mikor kellett. Mindenkör megtermé a szükség maga emberét. Ugy lesz most is.

A szolgaság elmúlt, a nemzet lélekzethoz jutott, a bilincs által megakasztott vér újra keringhet, a szellem röptét nem gátolja semmi, kard van a nemzet kezében, és — mindezek felett a köztársaság új világot teremtő napja!

Nem hihettük-e joggal, hogy e nagy, e magasztos gondolkozásu nemzet megtermi most fiait, a kikre szüksége van?

Mily csalódás! Az 1870-ki háboru nem mutat fel eddigéle egyetlen egy alakot sem, melyet a „nagyok“ közé igitatna a történelem.

Ha e hadjárat alakjain végig nézünk, habár azok felszínre kerülése még a császárság korába

esik, — nem találunk egyet sem, a ki a közezszerűség színvonalán felül emelkedett volna. A mostani dráma szereplői között egy van csak, a ki a nagy nevet valóban kiérdemelte, és ez a császár, III. Napoleon, de az is csak a gyávaságban. Ebben a legnagyobb. Leboeuf a volt hadigymnászter? Ő neki köszönhetni, hogy a hadsereg a háboru kitorésekor nem volt eléggé fölserelve, a zászlóaljak létszáma legfeljebb felére rugott annak, a mi a papiron állt, s mint a háboru folyamában kiderült, egész hadtestek hiányoztak. Du Failly? azt agyon-

ütötte egy elzaszi paraszt lelötte egy turco, agyonlövette Mac Mahon, széjjel szakgatta egy porosz gránát, s mégis ott lógázza lábát valahol császári ura zsámolya körül. Mac Mahon, a kihez annyi reményt kötöttek, ugy eltűnt az események színvonaláról, mintha nem is létezett volna; nyomokat ugyan nem hagyott maga után. Wimpffen, a sedani csatában néhány óráig parancsnoka a körülfogott Mac Mahon-féle hadseregnek, még most is tisztázza magát, s még most sem tudni, vajjon nem képességhiánya volt-e egyik főoka, hogy 84,000 embernyi hadsereg valahol keresztül nem vágta magát. Ulrich hős volt, mégis 17,000 emberrel kapitulált. Trochu kétségtelenül nagyereylyt, önzetlen hazafiságot s kitinő szervező tehetséget tanusított eddig is; de vajjon lesz-e belöle hadvezér, azt még a jövőben kell megmutatnia. Bazaine, az rejtély ma is, ő azon a ponton áll, a hol választhat a legdicsebb és a legkárhatosabb szerep között, Franciaország jövőjének nagy része az ő kezében van. Valóban nagy hadvezér nem merült fel egy sem a hadjárat eddigi folyama alatt.

A diplomacia tere szintén meddő. Nagy államférfia Franciaországának ez idő szerint egy sincs. A megpróbáltatás ideje megmutatta, hogy a kikbe a nemzet bizalmát vetette, azok nagy részt nem felelnek meg a várakozásnak. Az erély, a diplomatiai tapintat, kellő ismeretek, szónoki tehetség, szervező képesség s mind az, a mi most nagygyá tehetne egy embert, egész összeségben egyben sem található fel. Az egyik jó katona, de

GAMBETTA LEON.

rosz államférfi, a másik jó diplomata lenne, de kissé poéta, a harmadik nem poéta ugyan, de már nagyon öreg. Egy szóval, mindegyikből hiányzik valami.

A kit leginkább előtérbe sodortak az események, a kitől a nemzet leginkább várhat valamit, s a ki leginkább kimutatta, hogy ura a helyzetnek, az egy fiatal ügyvéd: Leo Gambetta.

Még csak egy éve, hogy emlegetik nevét. Obscurus ember volt mindaddig, míg a Baudin ügy színe nem került. Baudin, a nemzetgyűlés tagja, egyik első rendű hőse volt a barrikádoknak 1851-ben, a mikor is decz. 2-án a császári államszínny golyója homlokán találta egy torlasz tetején. Ennek akartak sirmelket állítani s országos aláírást nyitottak a republikánus lapok, mire oly tömeges, valóságos demonstratív jellegű aláírás történt, hogy a császárság komolyan tarthatott tőle, hogy az ár ácsapaj fejefőlött. Közbelépett a rendőrség, az aláírást betiltották, a begyűlt összegeket lefoglalták s az aláírók és gyűjtők ellen pört indítottak. Gambetta volt a védő ügyvéd s védbeszédével, melyet 1868. decemberben tartott, egyszerre magára vonta a világ figyelmét. Egy óra alatt híres ember lett s 1869-ben képviselőnek választott roppant szavazattöbbséggel Páris első választó kerületében és Marseilleben. Az előbbi fogadta el.

Gambetta még igen fiatal ember, csak 32 éves. 1838-ban okt. havában született. Már gyermekkorában elárulá, hogy Mucius Scaevola lelke lakik benne.

Atyja ugyanis a montaubani intézetbe adta Cahors mellett. De a szilaj fiu nem birt megbarátkozni a szigorú, szabadakaratot lenyigöző katonai intézettel, s azon mély gyűlölettel viseltetett iránta, melylyel a foglyok viseltetnek börtönük iránt. Egy nap az apa következő cédulát kap:

„Ha nem viszesz el innen, akkor én kiszorom az egyik szememet.

Leon Gambetta.“

Mily képzeltlen vakmerőség! Az öreg vállat vonított s nem válaszolt. Nem hitte, hogy komoly legyen. Két nap múlva azonban levelet kap az intézet igazgatójától, melyben jelentik neki a szomorú hírt, hogy a gyermek, nem kapván levelére választ, egyik szemét késsel kiszurta. Az apa oda sietett. A dolog csakugyan úgy állt. A fiut ápolták, az öreg pedig szívérére beszélt, intette, korholta s biztatta, hogy maradjon az intézetben s — elutazott. De másnap újra következő levelet kap fiától:

„Atyám, ha el nem viszesz innen, kiszorom a másik szememet is.“

Ekkor már komolyan megijedt, meglátogatta fiát s elvitte az intézetből.

A gyermek elérte vágyainak célját, de mily áron! Látni, hogy Gambetta már akkor is „engesztelhetetlen“ volt. Cahors lakosai beszélik, hogy így lett az első választókerület képviselője félszemű, mint Horatius Cocles.

Ez jellemzi egész élete pályáját, az ember fölötti erély és akaratéro.

A jogi tanulmányokhoz érezett hajlamot s Párisban be is fejezte azokat. 1859-ben jegyeztette magát a párisi ügyvédek közé.

Gambetta híre nem kevésbé vált előnyére népszerűségének. Alakja megnyerő, hangja zengetes, csengő. Minden szava belevesi magát az ember emlékébe. Neve olasz származása genouai. Benne föllelhető a genouai finomság, a dél nagyserű szónoki hevél. Szónoklata kitiindó művészi, plastikus. A rögtönzésben utólrhetlen.

E tulajdonainak s a törvényhozó-testület terneiben tanúsított erélyes és bátor föllépéseinek, melyeknek mindegyike merész táma-

dás volt a császári kormány ellen, s egyszersmind a demokrata elvek hathatós védelmezése, — közönlény Gambetta, hogy midőn a császár elfogatása tudva lett Párisban, s új ideiglenes kormány alakítása vált szükségessé, — őt is bevonták a miniszteri névsorozatba, s reá bízták a belügyi tárczát. Ő a párisi lakosság legnépszerűbb embere, ő volt az első, a ki a köztársaságot a nép előtt hivatalosan proklamálta.

Gambetta bizonyára legerélyesebb tagja a kormánynak. Midőn a miniszterium két felé vált s egyik része Toursba ment: ő Párisban maradt. De a dolgok csakhamar úgy mutatkoztak, hogy az ő erélyére nagyobb szükség van oda künn. A tursi kormány elveszté fejt, az áramló eseményekkel szemben nem tudta, mihez kezdjen, semmi nyoma nem látszott az erélyes intézkedéseknek, melyekre pedig oly égető szükség volt.

Gambetta belátta ezt s belátta azt is, hogy nem maradhat Párisban, Toursba kell mennie. De hogyan? Páris körül gyűrűt képez egy 350,000 emberből álló ellenséges hadsereg, mely eláll minden utat, minden kivezető ösvényt. Innen nem menekülhet, csak a másrét.

Jól van tehát, meneküljünk azon az uton, a melyen a madár — gondola magában Gambetta s — léghajóra ült. Ott lebegett a szédítő magasságban ég és föld között, a porosz ágyuk vastekéket röptettek feléje s híre járt, hogy egy golyó meg is sebesítette balkezén. A veszélyes légi uton, az ellenség golyói közt, vihar által tépve, dobálva, sebesülten érkezett meg Toursba, hol nagy ünnepélyességgel fogadták.

És Gambetta jelenléte csakugyan megérzik a tursi kormány működésén. A loire-melléki és lyoni hadsereg szervezése befejezéséhez közel áll, s e sereg mindegyike 80,000 embert számlál.

Franciaország népe el van határozva a háborúra egész a későfőségig. A végerőfeszítés irtóztató csapást mérhet még a poroszokra. Buzgalom, lelkesedés, ember nem hiányzik, — csak egy férfira van szükség, a ki mindezeket helyes irányban vezesse.

Meglehet, hogy ez a fiatal ügyvéd, ez az egy év előtt ismeretlen „senki“ lesz épen az az ember, a kire a mai Franciaországnak szüksége van. T—s K.

A francziáknak tisztelet!

(Beranger költeménye. 1819.)

Hazám, világ-királyné, Franciaország,
Emeld föl végre sebzett homlokod!
— Bár méltok voltak hírnevedhez s hozzád:
Hős fiaid zászlója elbukott.
De míg a vész ácsap fejük felett
S királyi palotád kiesék kezedből,
Akkor is így kiált ellened föl:
— A francziáknak tisztelet!

Nagyságodnak bocsánatot szeretél
S neved a balsorsos győzelmet ül.
Buktál, de mint a villám, a mely felkél
S az ég is visszhangzik zengésitül.
Partját, hogy idegennek földje lett,
Kelletlenül locsolja csak a Rajna,
És sása mélyén föl-fölzög morajja:
— A francziáknak tisztelet!

Elföldni ellenség-típot mezőnek
Szinén a dülő paripák nyomát:
Az egék sohse voltak kedvezőbnek,
Uj pástot szöttek völgyön, halmon át;
A megrabolóltárt, a szent helyet
Megvizasztalni s megboszulni készek;
Örök betűket vés rá a művészet:
— A francziáknak tisztelet!

*) E két sor kissé homályos az eredetiben is. Értelme ez: „nagyságodat, melyet megbocsánni nem tudtak az irigy népek, most, hogy veséreséget szenvedtél, megbocsátják már. Neved pedig tuteli e balsorsot.“ Ford.

Figyelj szavára, mit mond a történet?

— Előttem mely őc nép nem reszkete?
Mely új nép nem irigylő dicsőségét?
S nem sápadt hirtől tekintete?
Az angol h'jába' hogy mérlegbe vet
Oly sok király-kolduta aranyzat...
A szászok, hallid, mit viszhangzanak:
— A francziáknak tisztelet!

Isten, ki zsarnokot s rabot megbüntet,
Kivánja, hogy örökre légy szabad;
A szabadság mosolygja szerelmünknek
S a gyönyör ne verjen ránk láncokat.
Pihenjen a vas, végy szövétneket,
Hintsz szerte fényt — s száz nép, távol s közel,
Lánczát tördelvé fennen énekel:
— A francziáknak tisztelet!

Kelj föl, világ-királyné, Franciaország,
Babéraid most fognak hajtani!
Fiaid sirtját védve árnyékoszák,
Öltökön át, dús pálmák lombjai.
Oh, vajha egykor az enyém felett,
Föllekesülve honszerelmemen,
Sohajtsón föl a vándor idegen:
— A francziáknak tisztelet!

Szász Károly.

Páris és környéke.

IV.

Láttuk a helyeket, hol királyok mulattak királyilag, hol hatalmas uralkodók az uralkodás gondoljai ellen szórakozást kerestek, hol Európának legfényesebb udvara, a francia Bourbonoké székelt. — Ez udvar pompás bitorát sárral dobálta be a fellázadt tömeg, s hogy újra visszaadja eredeti színét, befesté azt királyra, a szerencsétlen XVI. Lajos vérével. A Bourbonok száműzése s detronizálása dekretáltott, új nevek, új szereplők tüntek fel a francia történet évilapjain. Ez új emberek nem szerettek, — s ez lélektanilag indokolható — ha nevüket a bukott nagyság emlékével hozták kapcsolatba, hisz minden forradalomnak fölve a multtal szakítani, annak reminiscenciáit a nép szívéből kitépni, tabula rasat teremteni. Az új korszak emberei nem találhatták jól magukat egy Fontainebleau, Versailles falai közt; ha ezeket kitisztíthaták is a francia királyok képeitől, de a szellemet, melynek e falak tanyája voltak, nem exorcizálhatták; s ha ez nem járt is fel éjfélenként álmutat zavarni, de már a név, a helynek folytonos jelenléte zavarhatta idylli csendjüket. Új embereknek új helyek kellenek, új szereplőknek új színpad. Versailles elhagyva állott, némán merengve szebb idők után, Fontainebleau, St.-Germain, Vincennes katonai célokra átalakítva; helyettük emelkedett St.-Cloud, a forradalmárok nyári tanyája, a Napoleonidák kedvezet helye.

Régebben II. Henrik (a XVI-ik század közepe táján) s utódai időztek ugyan néha e helyen, hol királyi nyári lak emelkedett a Páris uralgó magaslaton, de a jelenlegi kastély eredetét (a XVI-ik század végén) egy gazdag bankárnak, Gondi Jeromosnak köszönheti. XIV. Lajos, ki semmire sem volt féltékenyebb, mintha bárhol és bárki által kétségbevonatik híres jelszava: „Nec pluri-bus impar“, ha találkozik valaki, bármely téren, ki véle, a páratlanul, mérközni merne, ki képes volt legkedvesebb hasznavehetőbb miniszterével szakítani, mert ez tán nálánál királyibb pompával fogadta urát, — nem nézhette szomszédságában e fekvése s növényzete által oly kitiindó helyet egy magányos birtokában; megvette, híres Le-Nôtre-je által parkját s kertjeit királyi fényvel rendeztette be, s fivérének, az orleansi hercegnek ajándékozta. St.-Cloud az Orleansok kezén maradt s XV. Lajos kiskorúsága alatt a regensséggel megbízott, fesslett életű, kicsapongó (ez az Orleansok régi családi öröksége) Or-

leansi Fülöpöt itt látogatta meg 1717-ben Nagy Péter muszka csár. St.-Cloud 1785-ben XVI. Lajos kezébe került 6 millió franknyi vételáron, s ő azt rejének, a bájós Marie Antoinettenek ajándékozta, de úgy ez, mint férje, ritkán időztek e helyen. Versailles volt a kedvelt nyári palota, mely vetélytársakat nem tűrt maga mellett.

St.-Cloud a nagy francia forradalom összeomlásának színhelye, ugyszólva koporsója. Itt gyűlésezett az ügyefogyott Directorium, itt volt az ötszázak tanácsa ötszszegyűlve, midőn Napoleon Bonaparte, a lángelkű hadvezér, a keleti sereg vezérletét Kleberre bízva, 1799. okt. 4-én váratlanul Párisban terem, — értesült az itt lábrakapott fejtelenségről, tudta vagy érezt, hogy ő van hivatva azt saját hasznára kizsákmányolni.

A Direktorium feloszlatása után, a főhatalom sulypontja az 500-ak tanácsa kezébe látszott kerülni, de midőn ezek St.-Cloudban megnyiták gyűléseiket, fegyveres erőttől láták magukat körülveve s bármerre néztek, mindenfelől Napoleon bayonette-jei villantak fel. A gyűlékezést, bár látta a fenyegető veszélyt, de bizva erkölcsi fölényében, permanenssé nyilvánítá magát, s elhatározta, hogy visszatér párisi palotájába; hogy pedig e határozatát kivihesse, a St.-Cloud körüli sereg feletti fővezényletet Bernadotte-ra bízta. Napoleon éles tekintetével belátta e számítás célját, rögtön határozott s gyorsan tett. Beküldte a tanácssterembe Murat-ot gránátosaival, s ezek csakhamar kitisztították azt; a követek nagy része az ablakokon szökött ki. Ez volt a Napoleonok első nagy napja a VIII. (respublikai) év Brumaire 18-ka! (1799. nov. 9.) Két nap múlva az öregek és ötszázak tanácsa felfüggesztve s helyükbe Bonaparte, Sieyes s Ducot lett a francia köztársaság konzuláris-bizottsága. Ez volt az első döntő lépés a szédítő magasság felé, melyre Bonaparte kortársai felett óriásként emelkedve ki, a történelemben páratlanul jutott, melyről bukása oly mély, oly tragikus, hogy képes volt vele kiengesztelni egy ország átkait, egy nemzedék pusztulását.

St.-Cloud volt tehát a napoleoni nagyság bölcsője. Csoda-e, ha e névnek hordozói ki-lönös előszeretettel voltak e hely iránt, ha azt I. Napoleon 1801-ben nagyszerű styblen építtette fel, restauráltatta, ha a Napoleonok családi életének legtöbb nevezetes mozzanata itt folyt le, ha ezt méltán nevezhetjük par excellence az ő lakuknak. 1810. ápril 11-én történt meg a st.-cloudi vártemplomban Napoleon egybekelése Mária Luizával, Ferenc osztrák császár leányával. St.-Cloud I. Napoleon alatt a Páris körüli kastélyok közül legtöbbet lévő lakva, s így legjobb állapotban, a restauráció, mely a Waterloonnál tönkre zúzott s Szt.-Ilona szigetére hurcolt óriás örökségét foglalta el, St.-Cloudot kedvezet helyévé választotta. A Bourbonok bukása is itt lett szentesítve a Károly híres 1830-ki, a sajtószabadságot megszorító s a kamrákat felosztató ordonnance-ja kibocsátása által, melyek a juliusi forradalmat s Fülöp Lajos orleansi herceg trónra jutását idézték elő. Ugy látszik a Napoleonidák öröngyala védi e helyet!

A Bourbonok helyét Orleansok, ezeket a köztársaság foglalta el, melynek utódja az 1851. decz. 2-ki államszínny embere lett. III. Napoleon élt kedvezet eszméje, mondhatni vesszőparipája volt az első császárság majmolása. Tudta, hogy a nemzeti dicsőség hurjait pengelve, képes port hinteni a nemzet szemébe, tudta, hogy saját törpeségét biztosabb helyt nem tülkölthatta el, mint hatalmas nagybátyja árnyékában. Első fellépésekor a francia trón elnyerésére, a strass-

burgi merénylet alkalmával (1836. okt. 30.) az I. Napoleonéhoz mindenben hasonló ruhában jelent meg a megnyert 4-dik ezred élén Strassburg utcáin, — tudjuk, hogy e vállalat nem Páris, hanem a Port-Louis citadella börtönének kapuit nyitotta meg számára. Második kísérletére újra nagybátyja köpenye alá rejtőzött, — mikor t. i. ennek hulláját Fülöp Lajos nagy fényvel, nemzeti ünnepélyvel visszazállítatá „aux bords de la Seine.“ Louis Napoleon azt hitte, hogy rá nézve is ütött az óra, visszatérni a Szajna partjaira, s a nemzeti lelkesedésnek a nagy név föllevenítése által mozgásba hozott árában maga számára halászatni. Ez a boulognei expedició (1840. aug. 5.) indoka, mely alkalommal sem mulasztá el a régi napoleoni gárda egyenruháját adni szolgálaira s bérenceire, sőt midőn csufos menekvése után hajóját elfogták s kimotozták, rábukkantak egy jól dresszírozott napoleoni sasra, melynek valamely fontos momentumban kell vala ő felsége fejére szállnia. Hogy bámulta volna a világ ez eseményt, „Isten újmutatását“ látva benne, mint annyi más, ehhez hasonló misztifikációban, melyet rendszeresen bámolni a jó világ obligát feladata lett, hisz ez paradicsomi naiv egyszerűségében oly gyakran keres végére mehetlen, kikutatathatlan mélységű indokokat, ha megtalálta — hite szerint — a világhistória nyitját, oly fontos képet csinál hozzá, mint a boulognei douanier (vámőr), mikor a dresszírozott napoleoni sas fejére lebegett s belkapaszkodott üstökébe.

III. Napoleonnak, ki, mint láttuk, mindenben nagybátyja örököséknél viselte magát, természetesen szeretni kelle St.-Cloudot, s így majd minden nyáron tartózkodott családjával e helyen, s az újabbkor történetének néhány igen fontos okmánya viseli magán e hely keletét, így többek közt a jelenlegi végzetes háboru izenete is, mely megboszulta magát bölcsőjén. St.-Cloud előbb a poroszok által lön elfoglalva, majd a francia, Szajna-n tül iütegekből összelöve s felgyujtvá. Majdnem hihetetlen, hogy a francziák a Páris felett uralgó tetőket fedezetlen, erődítvények nélkül hagyták, holott e hely kívül van az Issy-erőd lőtávolán s részben védve a valerien-hegyi ágyuk lövegei ellen, — ezért nem is késtek a poroszok e körülményt hasznukra fordítani, s ma már nyilt támasztéve e fontos állás birtoka. St.-Cloud s Asnières az, honnan ma legtöbb kárt tehet, s aránylag legkevesebb veszteséggel, egy Páris bombázó hadsereg — s ha ily körülmények közt a császár büszke kastélyából kökövön nem marad, — legalább eltűnik nyomtalan a hely, honnan Franciaországot annyira nyomor s megaláztatás érte, melynek pusztá, néma romjai legjobb jelképe az itt lefolyt tevékenységnek.

Nem messze St.-Cloudtól egy más császár palota tünik ki a bájós zöld keretből, mely a hullámzó dombokat Páris körül oly szépekké teszi, emlékeztetvén a nézőt egy szebb égalj áldásaira, egy örök tavasz virányaira.

Meudon ez, a császár ötös nyári palotája, a Palais Royal örökös (már t. i. a mig ki nem tették a szürét) urának nyári rezidenziája. Nincs messzebb St.-Cloudtól, mint ura ennek urától — egy jó ágyulövésnyire. S mi több, az az ágyu, melynek dörrenése amazt kizavará kedvezet helyéről, ennek is uti laput kötött talpára, — most mindketten beállottak vándoroknak, csakhogy az öcs legalább egyelőre nagyobb választék felett rendelkezhetik. Mint III. Napoleonnak a nagy Napoleon majmolása, oly gyengéje volt Napoleon hercegnek a népszerűség-hajhászás, s

az, mit magyarosan fontoskodásnak hívnak. Az előbbiért kész volt bárkivel czimborálni, kaczerkódott a szabadelvéekkel, adta a demokratát, s uralkodó bályjával szemben azon szerepre vállalkozott, melyet hajdan a fiatalabb Orleans-ág játszott az uralkodó idősb Bourbon irányában, s csakugyan elérte, ha egyebet nem is — a „vörös herceg“ nevet. Azért pedig, hogy okosnak, fontos szerepre hivatott embernek tartásák, mindent megtett; nem rajta mult, ha a világ nem akarta elhinni. Utazott, konferenciázott, elment a császárfürdői bálba, beállott diplomáciai commis-voyageurnek s nagy név- s vérrokonához bámulatatosan hasonlított arczát a lehető legtöbbet jelentő ránczokba tudta szedni, — de mégis csak „Plonplon“ maradt biz ő; a konyhaművészet terén: tizenhárom próbas inyencz; a politikai életben, betanult s lát-szólag bályja ellen irányzott s annak idején nagy zajt ütött beszédei daczára: alig több semminél. Ma elzúllott, az ember híret se hallja, bizonyosan valami okos dolgon tőri fejét.

Meudonjára azalatt az issy-i erőd ágyuiból vár a pusztulás órája; szép erdeje, a párisi deákok kedvezet mulatóhelye, néma, csak itt-ott zörren meg a level egy-egy óvat-schulze vagy „Krauchender Napolium“ nyomán, csak néha sivit az ágak közt a porosz tirailleu, vagy francia francieur gyilkos golyója. A kitörő fergeteg előtti csend ez, a nagy csapás előtt lélekzeteket visszatartó bajvivók hallgatása. Nemsokára megzendül a berek, s pedig oly harmoniával, milyent a világ még nem látott, nem hallott; lesz a halálnak mit aratnia, ő fogja felütni sátorát a szétrombolt császár lakok helyén, ő fogja szolgálatkészen helyettesíteni az egykor itt nyüzsgött inas s udvaronczserget, ő lesz császár, korlátlan uralkodó, kitől nincs több felebbezés, ki egyszerre ítél és végrehajt.

Ha a pusztítás rémes anygala csak e lakokat, a Franciaországot a jelen nyomorába vezetett romlott regime tanáit érné, vigaszt lehetne a tudatban találni, hogy ez csak bűnnek büntetése, a sujtoló igazság visszatörése, mely elrejtje a földről egy nagy és nemes nemzet gyalázatának okozót, műveikkel együtt. De mikor ott van a bájós Lutetia is, a világ fővárosa, az emberiség büszkesége, akkor fáj az ember szíve, elszorul lélekzete. Ha Páris bombázni fogják, ha itt végy seper a pusztítás szel-leme, ha e büszke paloták, e világra szóló műrekek helyét romok borítandják, s mindez a művelt világ szemelattára, mintegy igazgatag belegegyezésével: aggodva kérdehetjük, hogy a magát előrehaladtnak tekintő XIX. században élünk-e, egy európai nemzetközi jog uralma alatt, melyre máskor annyiszor történik hivatkozás, vagy újra beköszöntött ama sötét századok szelleme s pedig fájdalom! az ujkor tudományos s technikai haladottsága által fokozott kiadásban, melyben egy Brennus, Attila vagy Dsingiszkn végig-sepert századok műveltségének hagyományán, s mit ezek oly soká építettek, vad csordájuk pár percz alatt semmivé tette. De a czimberek és teutonok, a vandálok és tatárok nem is neveztek magukat Kulturációnak, egyedül észleljek a rombolás volt, s e hivatásnak derekasan megfelelték; de mikor a Humboldtok és Hegelek utódai törnek az Aragok és Rousseauk örökébe s pusztítják egymást tüzel-vassal, akkor gyászolják magára a műveltség, a haladás szelleme s Shakespeare-val méltán felkiálthat: „Vad állatokba szálltál oh itélet! s az ember ész nélkül maradt!“ T. L.

Strassburg ostroma.

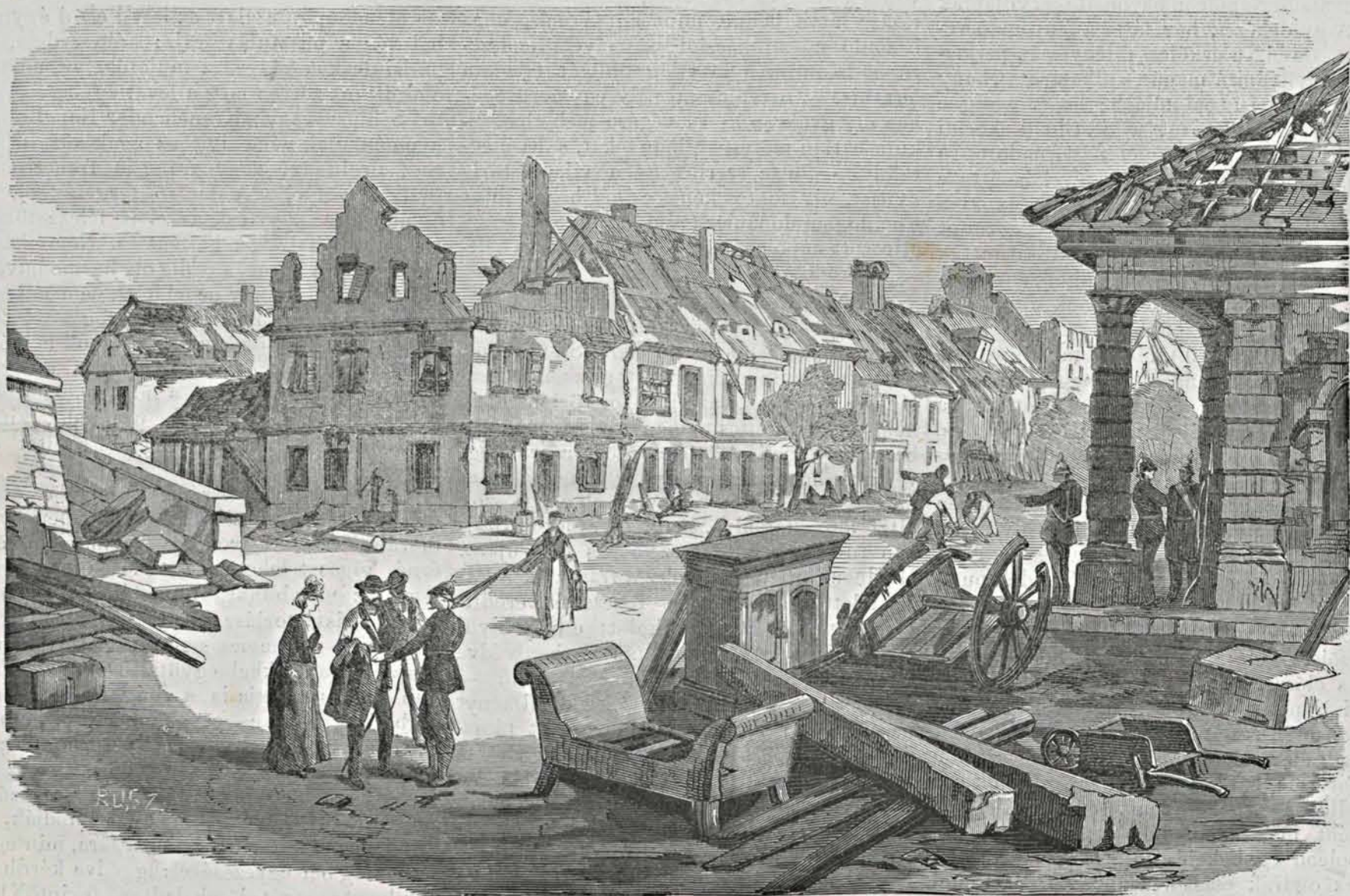
A „csodaszép“ Strassburg, miként a németek e várost nevezni szokták, Elzasz fővárosa, Franciaország egyik leghatalmasabb erőssége s a középkori tudományosság egyik tiszteltemelt bölcsője, hosszas és romboló ostrom után az ellenesség hatalmába került. Derék parancsnokának lángoló hazaszeretete s vitéz örségének tisztelet és csodatöltet érdemlő kitartása végre megtört az ellenség túlyomó ereje előtt. A város hősiességű lelkületű polgárai a legpéldátlanabb önfeláldozásra is készek voltak ugyan, de Urich, a vár parancsnoka és az örség tisztái kara még sem akarhatá a történeti, tudományos és művészeti emlékekben és kincsekben oly gazdag várost egy pusztító roham könyörtelen dühének áldozatul oda dobni. A megszállás 50 napi szomorú tapasztalatai ugyanis eléggé bebizonyították, hogy a németek, bármennyire rajonganak is „Elzasz gyöngyé“-ért s annak valóban remek Münsteréért, a legkiméletlenebbül bántak el a szerencsétlen várossal.

Simpson ur, a „Londoni képes lap“ hadi tudósítója, ki az átadás napján szintén ott volt Strassburgnál, következő megható képét nyújtja e nagy

jelentése fölül. Visszatérünk tehát a csillagsánczhoz, mely magas voltánál fogva büszkén uralkodott a mögöttünk elterülő síkság fölött, s mely egy percczel előbb csak barna földhányásokat mutatott, miket a katonák a viárok és lövegek elhelyezésekor halmoztak össze, — élő embernek nyoma sem volt ott látható s az egész tájon ágyu- és puskapor-felleg terült. Egy pillanat alatt mintha csak a földből jöttek volna elő, az egész csillagalakú védmű tele volt kék egyenruhájú emberekkel. A porosz katonák levették fővegeiket és örömjongás reszketette meg a lovagot az egész ostromvonal hosszában. Az ujjongás csakhamar énelkessé, azután közmozgatássá s végre általános ivássá nőtte ki magát. Ugyanez időben a város falain túl szintén csoportozatok kezdtek összegyűlőngélni az ágyukkal megrakott bástyákon; e csoportokban a francia katonák vörös nadrágai voltak a túlynomók, de későbbben a városi lakosság is kezdett előszállingózni. A katonák között mindkét oldalról nagy volt a vágy egymással találkozni, de a vízzel telt árok még mindig ott feküdt a közöttük. De még a széles árok sem volt képes minden közlekedést megakadályozni, s a város a megszállás napja óta, most kapott első

utcait és főbb helyeit bejárva, következőleg írja le az ott végbe ment iszonyu rombolást:

„Mánap e szomorú esemény után a csapatokkal együtt én is bementem Strassburgba, hol majd minden boltot és magán épületet gerendákkal és deszkákkal eltorlaszolja találtunk, hogy a szétpattanó bombák és granátok darabjai ellen félig-meddig védve legyenek. E gyöngyödmű többet nem is tehetett volna. Sőt a lövedékek maguk is könnyen keresztül törhették edeszkákat és fatáblákat. A lakosok legnagyobb része az épületek felsőbbosztályaiából a pinczékbe menekült. Minthogy pedig e földalatti helyiségek ablakai kicsinyek voltak és a kövezet felszínén alatt feküdtek, többnyire földdel voltak betemetve. Képzeltük, hogy minő egészségtelenek lehetnek e sötét lakások! Sok utca tele volt butoradarakokkal, melyeket az égek előtt hurcoztak oda ki a házakból. Ugy találtam, hogy még ekkor is igen sokan éltek rejtkehelyeken, kivált a nagy osztoronpartjain; ezek néhány konyha-eszközt vittek magukkal, hogy ételüket megfőzhessék s a falakhoz támasztott deszkák alatt aludtak. Tegnap egy nőt láttam egy ilyen helyiségen, a mint gyermekének onni adott. Néhány családnak azonban sikerült

A Saverne-utca Strassburgban az ostrom után.

fontosságú történeti eseménynek: „Épen rajzolás voltam elfoglalva Strassburg előtt ama csillagsánczok (lunette) egyikében, melyeket a németek nem régen hatalmukba kerítették. Egy pár tiszt, kiknek legénysége ide volt rendelve szolgálatra, elég szives volt engemet ez ostrom-s állottalag védműveken meghordozni, melyekben most az ostromló sereg legközelebb állott a várhoz. Miután vezetőim szivességéből mindent kényelmesen és pontosan megtekintettem, bucsút akartam venni tőlök, s épen „jó éjt“ akartam nekik mondani, mert a fenséges Münster világhírű órája éppen ötször kondult meg, s ilyenkor, a mikor már esteledni kezd, nem igen tanácsos polgári öltözetben az ostrom-építményeken sétálgatni, — midőn egy közember egy fehér lobogóra hirtelen fel figyelmenket, melyet épen akkor tüztek föl a város egyik erődjére azon a részen, mely a mi állásunkkal átalomban feküdt. Közvetlenül ezután egy másik lobogó is megjelent, az előbbtől kissé balra. Mi azt hittük, hogy e zászlók foggyvernügvást kérnek; de ahog egy perc múlva egy katonas Münster tetejére is kitűzött egy fehér lobogót. Ez épen a torony oszcsán lengett, az északeleti szegleten. Most már nem kételkedhetünk többé e jelek valódi

izben éllemi szereket kívülől, melyeket az ostromlók dobtak át az árkon a városiaknak. A német katonák ugyanis el voltak látva éjszakára élelemmel, melyet örömmükben mind át dobáltak ellenüknek. A mohóságból, melylyel az ostromlottak ez adományt a földről felkapdosták, azt lehet következtetnünk, hogy e sziveség nem volt fölösleges. „Egy főtiszt egy trombitással és egy közemberrel a csillagsánczba jött, kezében fehér lobogóval. Ez pedig abban a hiedelemben történt, hogy az ostromlottak által kitűzött zászlók csakis foggyvernügvást és nem végleges föladvást jelentenek. A trombitás néhányszor belefűjt hangszerebe, de az általános öröm és izgatottság közepette senki sem ügyelt rá. Egyik barátom, a mikor a főtiszt visszatért, azt mondá nekem, hogy az maga Werder tábornok volt, a strassburgi ostromló sereg főparancsnoka. Eanyiból állott a nagy fontosságú átadás egyszerű szertartása. Kehl fölől még ágyudörgést hallottunk a Rajna tulsó partjáról az átadás után tíz percczel, de Werder azonnal futárt küldött oda és az ágyukat elhallgattatá.“

Ugyancsak Simpson ur, kitől a fentebbi leírást kölcsönöztük, az átadás után Strassburg

butorzatát biztos helyre szállítani, s mindennap lehet látni telt kocsikat, melyeken az elmenekült lakosok régi szállásaikra visszatérnek. Itt egy rakás arany- és ezüstnéműt szállítanak haza, ott egy tükröt, képet vagy órát; amott meg papagályokat és kanári madarakat visznek vissza régi kálitkáikba, miután a veszedelmen tustelek. Egy helyen egy macska ült nagy-szomoruan egy csomó holmi tetején, melyek egykor vele együtt egy háztartáshoz tartoztak. A vízipuskák mindenütt készen állottak és közbiztonsági bizottságok jártak és keltek mindenfelé, hogy az ostrom alatt bizonyos szabályokat emeljenek érvényre, melyek közül például egyik azt követelte, hogy minden háznál vízzel telt hordók vagy egyéb faedények álljanak készen, vízbemártott szalmával és lepedőkkel, hogy a tüzet azonnal elfojthassák és további terjedését megakadályozhassák. Szó sincs róla, hogy ez elővigyázati rendszabályok folytán sokkal kevesebb volt a tűzkár Strassburgban, mint különben lett volna.

„Az oly helyeken, melyek az ostrom alatt legtöbbet szenvedtek, alig maradt fenn valami, a mit lerajzolni érdemes lett volna; a falakból csak néhány romhalmaz volt látható. Ezért hát oly he-

lyet választottam rajzom tárgyául, a hol ez a tulajdosság rombolás ves-tett erejéből s a házak félig-meddig még fennállanak. Ilyen hely például a Saverne-utca. Egyik oldalán láthatók a magas és ferdén aláereszkedő háztetők az emeletes padlás-szobák ablakosraival, melyekről Strassburg annyira nevezetes; a másik oldalán pedig láthatjuk azokat a helyeket, hol egykor házak állottak, melyeket azonban az ostrom vihara elseper. A dolgok ilyen állapotok e ponttól egészen a Porte des Pierres-ig tart, majdnem egy negyed angol mérföldnyire, még pedig az utcák mindkét oldalán. A baloldali házak nem sokat szenvedtek, de távolabb egy-két ház ezen az oldalán is nagyon szárandó állapotba jutott.

„Csodálatos, hogy egy-egy ház egészen ment maradt a dulástól, míg mellettük mások teljesen romhalommá lettek. De még csodálatosabb, hogy az olyan házak, melyek épülő félben voltak, egyetlen lövést sem kaptak, míg mellettük a lakott épületek romban hevernek. A házak, a mint lát-

tűzér-iskola, gyalogsági laktanyák, hadi raktárak, vasuti pályaudvarok, s a mi mindezeknél sokkal sajnósb, a könyvtár is kipótolhatatlan értékű gazdag tartalmával, örökre porrá van téve. A czitadella fegyvertárával és templomával nem létezik többé. A többi iskolák is nagyon meg vannak rongálva.

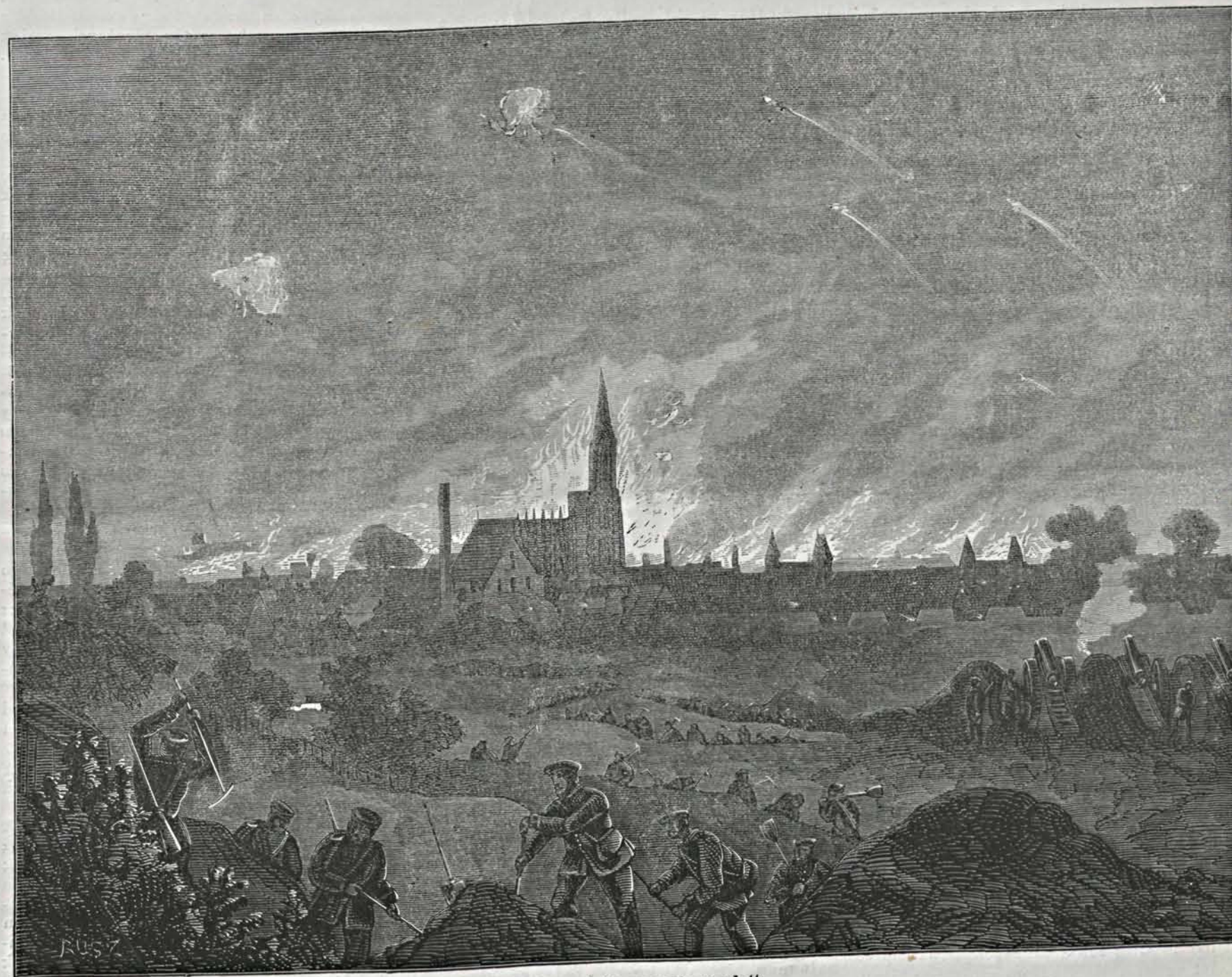
S mindezt a kegyes, istenfélő Vilmos király parancsára követték el a híres német kultúra lovagjai. S. L.

A görög rablók.

Bármily lázas figyelemmel kíséri is Európa a mivel nyugot vérengzéseit, a politikai láthatár régi fekete pontját azért egy percre sem lehet szem elől téveszteni; sőt tán épen a mostani háboru ácsolja meg az átmeneti hidat — a keleti kérdéshez. A ke-

merő s rajongó emberek bandáit kormányozták. A görög rablóbanda elűt a rablók általános fogalmától. Olyan emberekből szókott az állani, kik csapatokként összeállva fosztogatják az embereket, de Görögországban ez a leghatalmasabb politikai fegyverül tekintetik.

Fel akartak forgatni egy miniszteriumot Ottó idejében? Az ellenzék egy bandát szervezett, husz-harminez falut felgyújtattak, a nélkül, hogy Athenből kitétek volna lábukat. Mihelyt a gonosz tett fölül értesülve voltak, fölléptek a szószékre, s onnan hangoztatták: „Atheneiek, meddig türetek, hogy oly gyáva miniszterium uralkodjék felettek, mely falvaitok at rakásra égetni engedli!“ A kormány pedig, a helyett, hogy üldözöbe vette volna a rablókat, fölhasználta az alkal-

Strassburg égése az ostrom alatt.

ezik, előbb leégték s mikor aztán a tűz csak a csupasz falakat hagyta meg, a nehéz golyók igen könnyen ledöntögethették ezeket is. Egy szóval a szerencsétlen város némely része úgy néz ki, mint ha Pompej vagy Herkulánomot látnók magunk körül; csak hogy a kár és pusztulás itt sokkal nagyobb és fájdalmasabb. Néhány heti bombázatás az ujkor pusztító szerszámaival sokkal több kárt okozott, mint a Vezuv egymást követő kitéréséi izzó láva-záporokkal.“

A Strassburgban elkövetett rombolás, melynek szomorú dicsősége a civilizált porosz nemzet lelkiismeretét fogja terhelni, majdnem leirhatatlan, és a kár iszonyu összegekre megy. 400 épület egészen leégett, 1700 polgár megölött vagy sebet kapott, 7000 ember pedig hajléktalanul maradt. A városban történt összes kár 180 millió frankra (mintegy 70—80 millió frtra) becsültek. A városban majd mindenik nevezetesebb középület hamuáig égett és romjaiban hever. A prefektúra, protestans templom, színház, muzeum,

leti állapotok, politikai és társadalmi tekintetben, minden gondolkodó embert mélyen érdekélnék. Csak nemrég ütött oly méltó szerencsétlen város némely része úgy néz ki, mint ha Pompej vagy Herkulánomot látnók magunk körül; csak hogy a kár és pusztulás itt sokkal nagyobb és fájdalmasabb. Néhány heti bombázatás az ujkor pusztító szerszámaival sokkal több kárt okozott, mint a Vezuv egymást követő kitéréséi izzó láva-záporokkal.“

A Strassburgban elkövetett rombolás, melynek szomorú dicsősége a civilizált porosz nemzet lelkiismeretét fogja terhelni, majdnem leirhatatlan, és a kár iszonyu összegekre megy. 400 épület egészen leégett, 1700 polgár megölött vagy sebet kapott, 7000 ember pedig hajléktalanul maradt. A városban történt összes kár 180 millió frankra (mintegy 70—80 millió frtra) becsültek. A városban majd mindenik nevezetesebb középület hamuáig égett és romjaiban hever. A prefektúra, protestans templom, színház, muzeum,

mat, s mindenképen kinozta azon leégett falvak lakosait, kik az ellenzékkel szavaztak. Sem vizsgálatot nem indított, sem katonákat nem küldött oda, beérte azzal, hogy adósdódi látogassák a nyomorultakat. Ez állítás nem pusztán szóvirág, így áll a tény kétségbevonhatatlan.

A balközép egy szilárd s nagytekintélyű követe Chormuzis fölszólamást intézett e tárgyban a hadügyérhez, s fölemlíté, hogy miképen eshetik az meg, hogy a seregben egy Sigdicza nevű rabló rangot foglal el, holott ellene a polgári törvénytörés már tíz ízben bocsátott ki elfogatási parancsot.

E kérdésre az lett a megnyugtató válasz, hogy a kormány Chormuzis kerületébe Sigdicza pártján levő katonákat küldött, kik a képviselő híveit mindenképen zaklatták, s

ÉLET-ITAL

gyomorhajók, váltóláz, epeinger, álmatlanság stb. stb. ellen.

Egy nagy üveg 65 kr., kisebb 50 kr.

Sósborszesz (Präp. Franzbrantwein)

rheuma, eszű, fagyás, fog- és fülfájdalmak ellen.

Ára egy nagy üvegnek 80 kr., kisebbnek 40 kr.

Részletes használati utasítás minden üveghez mellékelve van.

Mocca-kávé, arabs-faj I. rendű ft. 1.10	indiai . . . I. 1.-
Arany Java-kávé . . . I. 85	Jamaikai kávé . . . I. 85
Ceylon-kávé . . . közép 70	Cuba-kávé I. 85
Cuba gyöngykávé . . . I. 85	Ceylon gyöngykávé I. 80
Costarika-kávé 87	Laquaya 65
Rizs Glacé 18	Fioretton 16

Ezenkívül ezukor, thea, rhum, li-queurök, sirmial szilvium, sard-nea, mustár, áfonya, minőségűek, árjegy-zékünk szerint legutányosb áron.

WERTHER és BRÁZAY,
Pest, országut 26-dik szám, a mu-zeum átellenében.

901 (6-6)

Megjelent:

Gróf Széchenyi István „Blick“-jének

6-dik és utolsó füzet.

A teljes szerző ez utolsó genális műve s politikai irodalmunk általán bész kineve, nemesak a hazai olvasó-egyetek, hanem minden magyar ember könyvtárának kiegészítésül és díszül szolgál.

A teljes munka ára 3 ft.

Kapható: Mach és Stein-nál Pesten, Dor-rottya utca 3. sz. és minden hitelse könyv-árusnál. 925 (1)

Epen most jelent meg Heckenast Gusztáv könyvkiadó hivatalában (Pesten, egyetem-utca 4-ik sz.) és minden könyvkereskedés-
ben kapható:

Jézus élete.

Irta
RENAN ERNŐ.

Toldaléklul:

Három fontos vélemény Renan „Jézus élete“

felett különböző theologiai szempontból fejtegetve.

Második kiadás. Ára 2 forint.

Titkos betegségeket

még macacs és üdült bajokat is egy kó-rodában, mint magán gyakorlat foly-
tán több ezer betegnek legjobbnak bizonyult mód szerint, sokszor a nélkül, hogy a beteg hivatalosan vagy élet-
módjában gatlottatnak, gyökeresen, biztossan és gyorsan gyógyít

Med. dr. Helfer Vilmos

Pest, király-utca 27. szám Medetz-há-
ban, 1-ső emelet, délelőtt 7-9-ig, dél-
után 1-4 óráig.

Díjazott levelekre azonnal válaszoltatik, s kívánatra a gyógy-
szerek is megküldetnek.

870 (1-12)

Közmondás:

Ki ma szegény, holnap gazdag lehet! s ki ma gazdag, holnap még gazdagabb lehet! egy,

magyar királyi jutalom-sorsjegy

megvásárlása által, melynek évenként 4 húzása van, évenkénti 1 millió 112,900 ft. nyeresénnel, s melynek legközelebbi húzása már f. évi november 15-én történt meg.

Ezen, a m. kir. kormány által kibocsátott s biztosított sorsjegyek kaphatók nálam készpénzfizetés mellett a napi árfolyam szerint 10 havi részletfizetés mellett 10 ft. 50 kr. havonként, és 23 havi részlet-
fizetés mellett, 5 forintjával havonként.

Már az első részlet lefizetése után a legközelebbi húzásban részt lehet venni.

Az utolsó részlet lefizetése után vagy a vevő kívánatára 6% meg-
terítés mellett az illető eredeti sorsjegy előbb is kiszolgáltathatik.

Biztosíték tekintetéből a sorsjegyek egy itteni bankháznál vannak letéteményezve, s minden nyeresém elvitáztatlan tulajdonát képezi az illető részletlevél birtokosának.

Igérvények, magyar jutalom-sorsjegyekre
a november 15-ki húzásra 2 ft., s bélyegdíj 50 kr. Sorshúzási lajstrom-
ok ingyért.

Porgés Lajos,
pénzváltó irodája Pest, Dorotya-utca 12. sz. alatt.

920 (3-4)

Függönyök

4 ft., 5 ft., 6 ft., 8 ft., 10 ft., 15 forintig

Türsch F.-nél
Pesten, váci-ut 19-dik szám.

Mindennemű himézsek, esip-
kék, vászoneműk bármely áron.

909 (2-6)

Felhívás!

926

Vonatkozva a f. hó 13-án tartott közgyü-
lés az érdembeli határozatra, felhívatom
mindazok, kik „Sátrai takarékpénztár-egye-
let“ szétküldött aláírás ikein részvényeket
jegyeztek elő: miszerint az aláírt részvények
30%-ját — azaz: 15 ftot — f. évi november
hó 1-5 napjáig, egyleti pénztárnok Jediciska
Zsigmond úrnál B. Uffalun befizetni — ille-
tőleg a már befizetett 10%-ot, azaz: 5 ftot —
kiegészíteni annyival inkább sziveskedjenek,
mivel ellenesben az alapszab. 5-ik §-a ér-
telmében a fentebbi fizetési részlet után ké-
sedelemi kamatok is követelendők lesznek.

Az ideiglenes nyugta, s az azt helyettesít-
tett postai levény a fizetésnél készpénz
gyanánt fog szolgálni.

Kelt Berettyó-Uffalun, okt. hó 15-én 1870.

Habókay József, Vass Jenő,
egyleti jegyző, egyleti alelnök.

MOLL SEIDLITZ PORA

MOLL A.
védjegye

Külföldi jutalom - emlék-
pénzzel a páciás világtáji:
táiban a 1855-ik évtől

Központi szállítási rakhely a „golyához“ címzett gyógyszerár Bécseben.

OVÁS. Azt tapasztalván, miszerint a Seidlitz-porok oly használati utasítványokkal adták el, melyek saját utasítványaim-
mal szorú szóra azonosak és saját nevem aláírásával vannak hamisítva, s így kárlaknak néve gyártmányaimmal könnyen összetéveszt-
hetők, — minél fogva azon észrevétellel évek mindenkit ezen hamisítványok megvételéről: hogy az általam készített Seidlitz-porok
minden egyes katulyát, valamint az adagok papírjai hivatalosan letéteményeztettem márkákkal vannak ellátva.

Ára egy bepecsételt eredeti katulyának 4 ft. Használati utasítás minden nyelven.

E porok, rendkívül a legkülönbözőbb esetekben babonyult gyógyhatásuk által minden eddig ismert háziaszék között
tagadhatatlanul az első hely foglalják el; — mint azt sok ezer, a nagy észségi birodalom minden részéből került s kezeinknél levő
hálaíratok a legreálisabban tanúsítják, hogy e porok részgőzt szorulatoknál, emésztéshány és gyomorhégvél; továbbá: gör-
csök, vesé- és ideges bajokban, szivdobogásban, idegesség okozta főfájással, vértódlással, eszusz főfájdalommal, végül
hysteriára, bükorra és huzamos hanyásra hajlammal stb. a legjobb sikerrel alkalmaztattak, s a legtartósabb gyógyhatást eredmé-
nyezték. — Az ez értelemben igen is kiterjedt levelezés számos bizonyítványt tartalmaz, kik mitán nálok minden,
gyakran allopathikus és hydropathikus gyógymód eredménytelenül kimerítettek, ez egyszerű háziaszerhez folyamodtak, és ebben rongált
egészségüknek helyreállítására oly soká eredménytelenül keresett gyógyszert megletek. — Ez elismerőiratok szerzői között a társada-
lomnak csaknem minden osztályai, u. m. munkások, tanítók, kereskedők, iparosok, művészek, mezai gazdák tanácsok és hivatalnokok,
sőt gyógyszerészek és orvosok, valamint mindkét nembeli oly egyének is képviseltek, kiknek ezelőtt még a egáhrhetőbb gyógyforrá-
sok sem okoztak legkisebb könnyebbülést, és kiknek egészségük csupán csak a Seidlitz-poroknak rendes használata által állítottat helyre.

Rakhelyek a következő városokban léteznek:

PESTEN: TÖRÖK JÓZSEF gyógyszerész úrnál, király-utca 7-dik szám alatt.
BUDÁN: Stadtrucker.*

Aradon: Tones és Freyberger* és Probst J.*	Hokon: Kempner L. Kaposváron: Kohn Jak.*	Nagybányán: Haracek J. Nagyváradon: Jányk A.*	S.-A.-Ujhelyen: Deutsch J. Segeravart: Teutsch J. B.
B.-Gyarmaton: Milován. Bestercebányán: Gollner Fr.*	Kassán: Novelly* és Hego- dus L.*	N.-Beeskereken: Weisz Her- mann és Deutsch testvérek.	Szabadkán: Brenner J.
Besztercezen: Szongot G. Brassában: Jekellus F.*	Kézmárkon: Genersich A. Kis-Várdan: Balkányi F.	N.-Kanisán: Lovák Károly, Rosenberg Fr.*, Belus, Ro- senberg és Welisch és Pes- selhofer.	Szegeden: Kovács A. és M., és Pfeifer S. és Társa.
Csanázan: Bentsath J. Csaktornyan: Karass.	Kis-Zsárdon: Wolf J.* Binder C. H.* és Dr. Hintz G.*	Szegszárdon: Brassay Mih.* Szenteseen: Krenzl.	Sz.-Fejérvárott: Legman A.
Czeglédén: Parsay A. gy. Debreczenben: Gólti F. és Bor- sos Fr.*	Komáromban: Belloni A.* Közegzen: Strehle F. X. és Bründl J.*	N.-Károlyban: Schöberl C. N.-Szebenben: Müller C. N.-Szombatban: Stanzel H.	Szolnokon: Lovanszky István. Szombathelyen: Fillich Fr.*
Dettán: Braumüller. Eszéken: Letkitsch Illés, Thür- ner J. S. fia.*	Lévan: Boleman E. Losonezon: Geduly Alb.	Nyitra: Otto Gusztáv. Pápan: ifj. Tscheppen J.	Tataban: Szent Antal.
Egerben: Wessely J. Esztergomban: Schalkház F.	Magyar-Ováron: Antoni- Maros-Vásárhelyen: Bucher M. és Jeney K.*	Panesován: Graff W. H. és Kresadimatz.*	Temesváron: Uhrmann H. Trenesenben: Kulka J.*
Győrben: Kindermann J.* és Némethy P.	Miskolcson: Ujváry F. és Spul- ler J. A.	Pécsent: Sipócz F. és Spitzer Sándor.*	Ujvidéken: Vidasz J. L. Ugvarón: Brujman C. A. és Liszky J.
Gyógyosón: Kocianovics. Gyulan: Ferentzy A.	Mitroviczon: Kerstonosics A. Móórótt: Begna Adolf.*	Péterváradon: Junginger. Pozsonyban: Soltz Rud., Pisz- tóry F. és Fischer J.	Vácson: Hufnagel József. Veszprémben: Ferenczy G.
Hatzfeldén: Schurr F. J. Högyeszen: Rausz J. özv.*	Munkácson: Gottlier L. és Kö- tenbaum N.	Rimaszombatban: Hamallár. Selmeczbányán: Dimak J.*	Zentán: Wuits testvérek. Zilahon: Harmáth S. E. Zólyomban: Thomka L. Zomborban: Weidinger.*

* Jgyezett firmáknál léteznek még ezenkívül

a norvégiai Bergen városból való valódi Dorsch-májhalzsírolaj

raktára is. — Ára egy nagyobb üvegnek 1 ft. 80 kr., egy kisebbnek 1 ft. oszt. ért.

Az üvegek el vannak látva védmarokkal és kimerítő használati utasítással. — Ez az egyetlen faj, mely minden töltés előtt
vegytanilag megvizsgáltatik és ezinkupakkal elszárít üvegekben küldetik el. — Ezen legtisztább és leghatályosabb májhalzsír-faj a Dorsch-
halaknak legrendesebb egybejuttatása és kiválogatása által van meggyerve, és egyáltalában semmi vegytani kezelet alá nem vonott,
hanem a bepecsételt üvegekben levő folyadék egészen épen és azon állapotban van, miként az ízeletnél a természet által nyújtatik. — E valódi Dorsch-májhalzsírolaj Európának minden orvosi tekintélye által mint legjobb gyógyszer a mell-
és tüdőbajokban, serophulus és rachitis, közsvény és eszű, idült bőrkéltés, szemgyulladás, ideg- és több más bajokban
legsikeresebben alkalmaztatik.

MOLL A., zum „Storch“ Tuchlauben.

881 (8-50)

44-ik szám. Tizenhetedik évfolyam.

Vasárnapi Ujság.

Pest, október 30-án 1870.

Előfizetési feltételek: a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok együtt: Egész évre 10 ft. — Félévre 5 ft.
Csupán Vasárnapi Ujság: Egész évre 6 ft. Fel évre 3 ft. — Csupán Politikai Ujdonságok: Egész évre 5 ft. — Fel évre 2 ft. 50 kr.

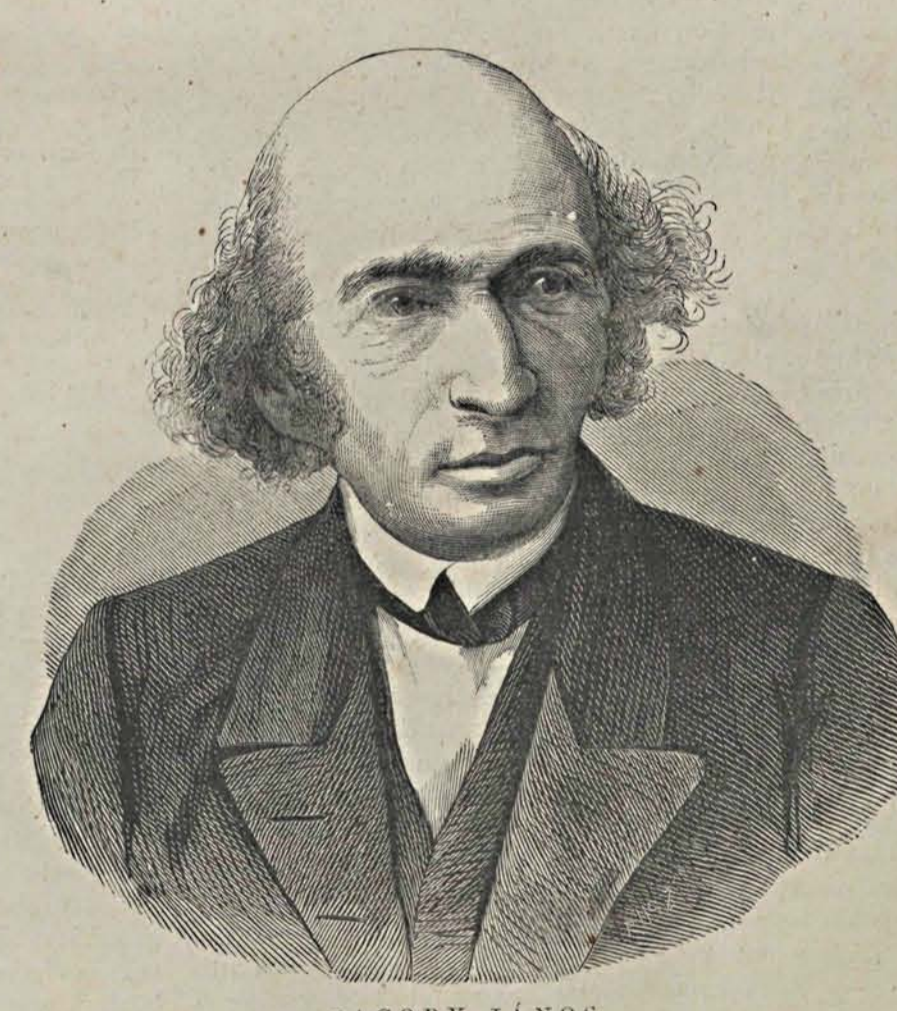
Hirdetési díjak, a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságokat illetők: Egy négyzese hasábozott petit sor, vagy annak helye, egyszeri iktatással 10 krajczárba; háromsor-vas-
többesori iktatással csak 7 krajczárba számítottak. — Kiadó-hivatalunk számára hirdetésmegyek elfogac Bécseben: Oppelk Alajos, Wollseile Nr. 22. és Haanenstettin és Vogler, Wollseile No. 9. —
Bélyeg-díj, külön minden iktatás után 30 ukrjazsák.

Jacoby János.

A német nemzet bizonyára sok tekin-
tetben tiszteletet érdemel. A tudomány is-
kolai fejlesztésében első helyen áll minden
nemzet felett. Vermérséklete felette szeren-
csés, mert csendes és szelid, s a nyugalmas
működésnek igen megfelelő. Családi élete
erkölcsös és kedélyes, minél fogva szereti az
otthont; szorgalmas és takarékos — tehát va-
gyonos; vallásos — tehát boldog. De van va-
lami, miben mögötte áll az ő és új világ vala-
mennyi kulturnemzetének, van valami, a mit
a német nép sejt, gyanít ugyan, de a minek
még tiszta öntudatára nem jutott, s ez a —
polgári és politikai szabadság.

„Ruhe ist die erste Bir-
gerspflicht!“ e közmondás tö-
kéletesen jellemzi a német
„Landsmann“ politikai hit-
ágazatát. Szántogat, veteget,
fizeti az adóját türelmesen, —
aztán csináljanak az urak oda
fenn békét, vagy háborút, tet-
szésök szerint, vigyék el fiát s
hagyják a csatatéren, egy kö-
nyüt töröl ki szeméből: „Isten
adta, a király vette el,“ s az-
zal belenyugszik a szomorú
sorsba, s esze-ágába a világért
se jut, hogy mikor az ő vagyó-
náról, az ő vévéről van szó,
ahhoz talán még neki is volna
egy kis szava. Megszokta, hogy
neki a politikában csak köte-
lessége legyen; a járom, me-
lyet visel, nem felette nehéz,
s így azt hiszi, azzal született
s jól találja magát alatta. In-
nen van a rendkívül mérvü
dinasztikus érzelem. A német
nem istent és hazát, de istent
és királyt emleget. Fejedelem
és haza, az nála egyértelmű.
S ez érzelem leghatározottabb
vonásokban Poroszországban
tünik elő, a hol a király és
kormányása kitünő közigazga-
tással, gyors és pontos igaz-
ságszolgáltatással, a jólét esz-
közeinek nagymérvű fejlesztésével igyekez-
nek kárpótolni azt, a mit az állampolgár
politikai jogaiból elvontak.

Néha aztán előtűnik egy-egy villámlélek,
melyben az emberi méltóság teljes öntudatra

JACOBY JÁNOS.

E kivételes emberek egyike Jacoby Já-
nos, a kit az utóbbi időben oly sokat emle-
gettek a hírlapok.

1805. máj. 1-én született Königsbergben,
izraelita szülöktől. Atyja, köztisztviselőben ál-

lott kereskedő, már zsenge korában gondos
nevelésben részesíté a rendkívüli szellemi
tehetségekkel felruházott fiút, s tíz éves
korában a collegium Fridericianumba adta,
mely intézetből igen sok jelés embre került
ki a német irodalomnak. Itt nyolcz évig ta-
nult a legnagyobb szorgalommal, s mint
rendkívül alapos előképzétséggel bíró ifju
a köngsbergi Albertina nevű orvosi egye-
tembe iratta be magát. Itt a benne rejlt
ösztönök, a kérelhetetlen igazságszeretet, a
rajongó szabadságvágya a „Burschenschaf-
tek“ban, melyeknek lelke volt, s melyeknek
rakonczátlan, vad, durva szel-
lemét nemesebb, magasabb
íránnya tudta terelni, élénk tá-
pot talált.

Jellemében a szilárdság a leg-
nagyobb gyöngédséggel páro-
sult, s egyik életirója találn
jegyzni meg, hogy már ifju ko-
rában férfi volt s aggkorában
is ifju maradt.

1828-ban kitünő sikerrel
tette le az orvostudori szigor-
latot Berlinben. Innen a Raj-
nához, később Heidelbergbe
ment s aztán beutazván Euró-
pa egy részét, Varsón kereszt-
ül visszatért szülővárosába,
mint gyakorló orvos.

Az 1830-ki júliusi forra-
dalom hire Marienbadban ta-
lálta; valami ellenállhatlan va-
rázs-erővel ragadta elszellemét
oly irányban, melytől el nem
tántorodott az életben többé
soha. E pillanattól kezdve el-
határozá, hogy nemcsak tiszte-
lője lesz a legmagasabb poli-
tikai igazságának, hanem küz-
deni is fog azért.

E közben kiűtött a lengyel
forradalom. A határszélit por-
osz szuronyok harcvezonala
örizte; a vérdráma rémségei-
hez járult a cholera is, mely
ijesztő mérvet öltött, úgy hogy
a lengyel határszélitől mindenki eltakarodott
a ki tette, még a köngsbergi orvosok is.
Jacoby oda ment a gyilkos dögvész kellő
közepébe, Augustowoba, a hol a ragály a
legiszonytatóbb mérvben dühöngött. Ne-